

Høringsinnspill fra Stiftelsen Miljøfyrtårn: Krav i offentlige anskaffelser av transport av varer og tjenester

Stiftelsen Miljøfyrtårn er en ikke-kommersiell ordning for tredjeparts miljøsertifisering i Norge. Ordningen skal bidra med positiv miljøeffekt gjennom konkrete tiltak i virksomhetene. Over 9000 virksomheter i privat og offentlig sektor er miljøfyrtårnsertifisert, hvorav nær halvparten er små og mellomstore bedrifter. Våre stiftere er LO, NHO, Virke, SMB Norge, KS, Innovasjon Norge og et antall kommuner og fylkeskommuner.

Miljøfyrtårn støtter anskaffelser av transporttjenester som et prioritert område for miljøkrav. Effektive tiltak har stort potensiale for å redusere klimagassutslipp betraktelig. Miljøfyrtårn vil i månedene fremover oppdatere våre kriterier for transport. Vi inviterer gjerne DFØ til et faglig samarbeid på dette området. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til høringen. Vi har ingen innspill til de spesifikke forslagene i høringsbrevet, men et innspill ang. relevansen av krav til leverandørene.

DFØ skriver at «Kriteriesettet har ingen kvalifikasjonskrav siden det er rettet mot transporten av varen eller tjenesten. Kvalifikasjonskrav er bedre egnet for å sikre at leverandørene har den erfaringen og gjennomføringsevnen som kreves for den aktuelle anskaffelsen.» Miljøfyrtårn mener at transporttjenester nettopp er en type anskaffelse der innkjøper bør stille krav til leverandørens miljøarbeid og kontinuerlige miljøforbedring. Vi anbefaler derfor å vurdere krav om at leverandøren har miljøledelsessystem.

Det er særlig to grunner til at vi anbefaler dette: For det første vil det ha god miljø- og klimaeffekt dersom leverandøren av transporttjenester har rutiner for å forbedre miljøprestasjonen sin år for år. Et tredjepartssertifisert miljøledelsessystem krever at leverandøren analyserer sin vesentlige miljøpåvirkning, herunder klima- og miljøaspekter i egne innkjøp og fra varer og tjenester den leverer. Sertifisering krever at leverandøren setter seg mål og tiltak for å forbedre miljøpåvirkningen der dette har betydelig effekt, at leverandøren måler effekt og benytter resultatene til å revidere mål og tiltak i neste runde. Dette vil altså påvirke klima- og miljøavtrykket fra virksomhetens varer og tjenester.

For det andre etterspør både innkjøpere og leverandører forenkling med tanke på miljøkrav i offentlige anskaffelser. Et krav om tredjepartssertifisert miljøledelse er et enkelt krav å forholde seg til for både innkjøpere og leverandører av alle størrelser, og kvalitetssjekken er utført av en uavhengig tredjepart.

Riksrevisjonens undersøkelse om grønne offentlige anskaffelser stiller seg slik vi leser det nøytral til krav om miljøledelse som krav ved innkjøp av transporttjenester. Riksrevisjonens vurdering konkluderer med det som gjelder ved alle anskaffelser: «Som ved kjøp av kjøretøy må det vurderes om et slikt krav er forholdsmessig, har tilknytning til leveransen og er relevant for å sikre at leverandøren har kvalifikasjonene til å gjennomføre kontrakten, hvis ikke vil det være ulovlig.»¹

Vi kan ikke se at det *ikke* skal være **relevant** å stille krav om miljøledelse ved anskaffelser av transporttjenester. Transport er en sektor med høye klimagassutslipp, og det er mange faktorer hvor leverandøren som påvirker om transportens klima- og miljøavtrykk.

¹ Riksrevisjonen 2022: «Riksrevisjonens undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser». Vedlegg 6, side 46.

Leverandørens kontinuerlige forbedring innen vesentlige miljøaspekter vil **påvirke leveransen**. Det vil for eksempel være relevant hvilke type biler leverandøren benytter, og om leverandøren utvikler bilparken ved nyinnkjøp av biler etter hvert som for eksempel lademuligheter utvikles i nærmiljøet, eventuelt om leverandøren tar initiativ til selv å utvikle ladeinfrastruktur. Vask og vedlikehold av bilene som benyttes, kjørestil og logistikkoptimalisering vil være relevant. Innen varetransport vil for eksempel fyllingsgrad og kjøreruter ha direkte påvirkning på utslipp per kilo vare fraktet. Sammensetning av kjøretøyflåten er relevant ettersom det påvirker transportørens mulighet til å tilpasse kjøretøy til volumet som skal fraktes. Dette er vesentlige hensyn i en transportbedrift, og påvirker klima- og miljøavtrykket til det som transporteres.

Miljøfyrtårn mener det skal mye til for at krav om miljøledelse ikke er **forholdsmessig** ved anskaffelser av transporttjenester. Miljøledelse krever naturligvis en innsats fra leverandørens side, men det er noe de aller fleste virksomheter vil være i stand til å gjennomføre. Så mange som 2500 private virksomheter med under ti ansatte er miljøsertifisert med Miljøfyrtårn. Dette viser at også små leverandører har mulighet til å oppfylle dette kravet. En juridisk betenkning fra advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig understreker at de *«[ikke kan] se at det er rettslig grunnlag for å generelt legge et strengt forholdsmessighetskrav til grunn når det skal vurderes om det det kan stilles miljøkrav, herunder krav om miljøledelse som kvalifikasjonskrav, jf. vår gjennomgang ovenfor av rettspraksis, EU-praksis, juridisk teori og KOFApraksis.»* Simonsen Vogt Wiig skriver videre: *«Det å kreve fremlagt attester utstedt av uavhengige organer som dokumentasjon for at leverandøren **oppfyller** visse miljøledelsessystemer eller –standarder vil etter vårt syn ikke være et særlig byrdefullt krav i de fleste tilfeller.»*²

Et krav om miljøledelse kan altså være både relevant og forholdsmessig og ha den nødvendige tilknytningen til leveransen ved anskaffelse av transport av varer og tjenester. Simonsen Vogt Wiig viser også til at det ofte vil være hensiktsmessig å stille krav om miljøledelse innen transport. Det er et krav som er enkelt å forholde seg til for både innkjøpere og leverandører av alle størrelser, og som vil ha en klima- og miljøeffekt utover høringsbrevets foreslåtte miljøkrav. Vi savner derfor en anbefaling om å stille krav om at leverandøren har tredjepartssertifisert miljøledelsessystem med mindre vilkårene for dette ikke oppfylles i den spesifikke anskaffelsen. Dette kan stilles som kvalifikasjonskrav der markedsundersøkelser viser at en kritisk mengde leverandører har innført dette, eller som et kontraktsvilkår der et slikt system må være på plass innen et bestemt tidspunkt. Miljøfyrtårn erfarer at de fleste virksomheter kan sertifiseres i løpet av ca. fire måneder. Virksomheter som sertifiseres med Miljøfyrtårn får tilgang til en rekke praktiske analyseverktøy, forslag til tiltak og andre praktiske tips utarbeidet av miljøfaglige personer. Sertifisering i henhold til ISO14001 tar gjerne noe lengere tid ettersom virksomheten da får mindre veiledning. Krav om miljøledelse kan naturligvis stilles i kombinasjon med andre miljøkrav.

Med vennlig hilsen

Ann-Kristin Ytreberg
Adm.dir. Stiftelsen Miljøfyrtårn

² Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, 2022: «Rettslig vurdering av adgangen til å stille krav om miljøledelsessystem Som kvalifikasjonskrav». S. 15.

